

Nätsäkerhetsavdelningen
Erika Hersaeus
08-678 5634

Minnesanteckningar referensgruppsmöte Internet Governance 081023

Frågor av större vikt som diskuterades

- ICANN/PSC:s¹ Transition Action Plan, i vilken ICANN beskriver hur organisationen ska se ut för att ha ett fortsatt förtroende och mandat efter det att ICANNs avtal med den amerikanska regeringen (Joint Project Agreement, JPA) går ut i september 2009.
- Samordnat vs enskilda svenska remissvar till NTIA gällande rotsignering? - ska vara NTIA tillhanda senast 24/11.
- Beslut om/ställningstagande kring den globala policyn om hur kvarvarande IPv4-adresser ska allokeras i RIPE-regionen samt diverse frågor kring IPv4-adresser i och med att adresserna håller på att ta slut.

1. Välkommen och inledning

Anders Johanson, chef på Nätsäkerhetsavdelningen på PTS, hälsade alla välkomna till det fjärde referensgruppsmötet. Han framförde PTS ökade fokus på Internet Governance-frågor. Anders redogjorde för de förändringar som det innebär för PTS. Bo Martinsson kommer ta över referensgruppen eftersom Christoffer Karsberg har en hög arbetsbelastning som enhetschef. Vidare kommer Anders Johanson att delta i HLIG (High Level Group on Internet Governance) istället för Staffan Jonson, som slutar på Näringsdepartementet för att börja på .SE.

¹ President's Strategy Committee

Därefter presenterade Bo Martinsson sin bakgrund på PTS. Bo arbetar sedan en längre tid med nummerfrågor för fast- och mobiltelefoni och arbetar nu alltmer med Internetfrågor. Bo framförde att PTS anordnar referensgruppsmötena i syfte att diskutera frågorna med intresserade aktörer samt för att inhämta dess synpunkter inför internationella möten. Bo har deltagit på tre ICANN/GAC-möten. Han kan inte åka på det kommande ICANN/GAC-mötet, Per Bergstrand kommer att åka i hans ställe.

En presentation av alla mötesdeltagare följde.

Därefter berättade Maria Häll (Näringsdepartementet) om tanken hur fördelningen av Internet Governance-arbetet mellan Näringsdepartementet och PTS kommer ske framöver. Anders Hektor och Maria Häll kommer att dela på Staffans tidigare arbetsuppgifter. PTS kommer att avlasta Näringsdepartementet på vissa områden.

Gällande agendan

En punkt hade tillkommit, under punkt 4., där Anders Johanson kommer att orientera om vad som sades på Europarådets möte om Internet Governance-frågor i Europa. Inga ytterligare ändringar gjordes.

2. Inför ICANN och GAC i Kairo 2-7 november 2008 – Orientering och diskussion kring aktuella frågor inför det kommande mötet

Anders Rafting och Per Bergstrand kommer att representera PTS på GAC/ICANN i Kairo. Anders Rafting redogjorde för aktuella frågor på det kommande mötet.

2.1. Orientering om the President's Strategy Committee's Report (Transition Action Plan)

Den största frågan kommer antagligen vara den om ICANNs framtid och det som beskrivs i President's Strategy Committee's Transition Action Plan². I Transition Action Plan beskrivs ur presidentens perspektiv (dvs. ur ett uppifrån-och-ner synsätt) hur ICANN ska se ut för att förtroendet för ICANN ska bestå efter det att ICANNs avtal med den amerikanska regeringen, Department of Commerce, går ut i september 2009.

² Transition Action Plan - ICANN Improving Institutional Confidence Consultation, <http://www.icann.org/en/psc/iic/transition-action-plan-revised-en.pdf>

Frågor som tas upp i Transition Action Plan är att ICANN ska

- vara fri från kapning
- stärka ansvarsskyldigheten (accountability) gentemot sitt "community"
- internationaliseras
- försäkra sin finansiella och operationella säkerhet
- behålla säkerhet och stabilitet (to Maintain Secure and Stable operations)

Ur ICANNs Transition Action Plan framkommer att

- ICANN vill ha bättre internationaliserad styrelse och privatiseras. ICANN är en privat stiftelse, dock måste t.ex. alla förändringar som ska utföras i rotzonen för det globala domännamnssystemet godkännas av den amerikanska regeringen (Department of Commerce) innan förändringar kan ske. Vidare ser ICANN att alla olika typer av stakeholders, med bred internationell förankring ska finnas representerade.
- ICANN vill också utöka mötesdeltagandet ("the outreach"). ICANN betalar för de nationsrepresentanter som behöver ekonomiskt stöd så att det ska bli bättre representativitet både i ICANN och GAC. Det görs redan idag genom ett program, ICANN At Large.
- ICANN vill vidare ha bättre realtidsöversättning av GACs arbete (policies, dokument etc.). Arbetet görs enbart på engelska idag. Önskvärt är att policies tas fram på andra språk i syftet att deltagare ska kunna förstå frågorna i större utsträckning, och därigenom vill man öka medlemsantalet.

För mer information om PSC's Transition Action Plan, se <http://www.icann.org/en/jpa/iic/action-plan.htm>

Enligt GAC är tidpunkten för att fatta beslut om President's Strategy Committee's Transition Action Plan inte lämplig i och med att USA får en ny administration 1 januari 2009. GAC vill skjuta på tidpunkten för beslutet gällande PSC för att få till en gemensam ståndpunkt till nästa GAC i New Mexiko i mars 2009.

En liten grupp inom GAC har framarbetat synpunkter på the Transition Action Plan. Avsikten är att förslagen ska gås igenom och enas om vilka av dem som ska framföras till ICANN på mötet i Kairo. GAC kritiserar ICANN på tre områden:

Ansvarsskyldighet (Accountability)

Om ICANN ska behålla sitt förtroende gentemot GAC finner GAC det är viktigt att dess rådgivning beaktas bättre. Vidare vill GAC vara mer inblandade i och få mer insyn i ICANNs arbete. 2006 beslutades att ICANNs arbete skulle granskas, det har inte skett ännu. GAC är missnöjda med detta.

Ekonomisk ansvarsskyldighet (Financial Accountability)

ICANNs budget har ökat markant de senaste åren. Hur pengarna används ska tydligt redovisas. GAC vill även se vad varje styrelsemedlem får i ersättning.

Stabilitet och säkerhet

GAC vill också ha ökat fokus på stabilitet och säkerhet inom ICANN. Det gäller såväl operationell som administrativ säkerhet.

PSC's The Transition Action Plan kan vara den viktigaste frågan på GAC i Kairo i november.

2.2. Diskussion gällande the Transition Action Plan och ICANNs framtid

Referensgruppen diskuterade frågorna gällande ICANNs framtid, förtroende, risk för kapning samt mandat.

Diskussionen om huruvida ICANN kan komma att bli kapat (av andra länder eller av ICANN självt m.m.) trodde Östen Frånberg att sannolikheten torde vara liten eftersom många organisationer är inblandade i arbetet gällande ICANNs framtid, och förutsatt att det finns ett brett stöd bland "constituencies" såsom ASO³, GNSO⁴ om att ICANN fungerar bra. Cary Karp påpekade att dessa "constituencies" är inget annat än rena intresseorganisationer med sina särskilda intressen och att det behövs en översyn. Eva Frölich kommenterade att man kan ställa sig frågan om ICANN redan idag är kapat av vissa organisationer eller personer.

³ ICANN Address Support Organisation

⁴ Generic Names Supporting Organisation

Flera mötesdeltagare framförde att de anser att det är viktigt ICANN frigör sig från the Department of Commerce efter det att JPA⁵ löper ut, dvs. i september 2009. Hur det sker är värt att bevaka. En ytterligare kommentar var att frågorna som beskrivs i Transition Action Plan bör ses sammantaget.

Referensgruppen diskuterade ICANNs ökade budget under de senaste åren och därmed ökad makt. Ur denna följde en diskussion om ICANNs mandat och arbetsuppgifter; att de har förändrats sedan ICANN öppnade, och på vilka grunder.

ICANNs registrars (domännamnsåterförsäljare) och gTLD:er⁶ förser ICANN med stora intäkter. ICANN planerar att öppna för fler gTLD:er. 5000 nya generiska toppdomäner kan vara fallet om några år.

ICANNs ursprungliga uppgift var att sköta rotzonen och IP-adresser, inte att ”göra outreach” i tredjevärlden, översätta arbete till olika språk eller sälja domäner kommenterade Eva Frölich. Ett antal personer i referensgruppen uttalade att de är tveksamma till mycket av det ICANN gör idag. Ett förslag kom ur diskussionen att man formellt bör definiera vad ICANN ska göra, och att eventuellt utvidga ICANNs ursprungliga mandat. Någon kommenterade att det är bra om någon kan ta ICANN i örat.

Gällande ICANNs åsikt om översättning av GACs arbete till flera språk, kommenterade Staffan Jonson att ICANN/GAC påverkas av WSIS⁷-processen, dvs. att bli mer ”multistakeholder”, transparent och bottom-up-tillvägagångssätt /forumkaraktär . I FN talar man sex olika språk. ICANN pressas från två håll.

Anders Rafting och Per Bergstrand (PTS), Eva Frölich (Pir; domänadminsitator för .org), Patrik Fältström (Cisco) och Staffan Jonson (.SE) kommer delta på ICANN/GAC-mötet i Kairo.

Bo Martinsson summerade diskussionen genom att ställa frågan vad vi kan ta med oss utifrån diskussionen till Kairo.

Anders Rafting svarade att det finns s.k. öppna möten på ICANN där kan man framföra sina ståndpunkter. På de öppna mötena kan man framföra GACs synpunkter i olika frågor. De flesta vågar dock inte ta ordet. Många kommer till de öppna mötena för att lyssna och lära istället för att förmedla.

⁵ Joint Project Agreement

⁶ Generic Top Level Domain, generisk toppdomän (t.ex. .org, .nu, .museum, .net etc.)

⁷ World Summit on Information Society

Gällande "the Transition Action Plan" var en kommentar från Sveriges sida att det går för fort. Det är en diskussion som bör komma underifrån och upp, och inte omvänt. Maria Häll kommenterade att Sverige inte är genomgående kritiska till ICANN, men på vissa områden.

2.3. Orientering och diskussion gällande ICANN Meeting Policy samt GAC

ICANNs mötesformer ses över. ICANN-mötena har bestått av flera vattentäta möten, "stuprörsmöten", med t.ex. NSO, GAC, etc. Det har lett till att ICANN har blivit ineffektivt. Planer på ny mötesform är att mötet blir mer av "forumkaraktär". Det finns en strävan att få till en diskussion på tvären mellan de olika "constituencies". GAC har ofta kommit in i slutskedet av beslutsfattandet och med en annan syn från länders regeringar. Dess råd har inte tagits i beaktning, vilket GAC är missnöjda med.

.SE, som deltar på ICANN, har bett ICANN överväga att se över antalet möten per år och bett om färre möten, ur resursanvändnings- och miljösynpunkt (ICANN sker tre gånger per år).

Förtroendet för GAC diskuterades också i referensgruppen. Representativiteten i GAC är viktig för att GACs arbete ska tas på allvar i ICANN. Länderrepresentativiteten måste överstiga 30 länder. Tidigare vägde GAC-kommunikén, slutdokumentet från GAC till ICANN, tungt. Med åren har betydelsen av innehållet i kommunikén minskat. I dagsläget väger den inte särskilt tungt.

.SE är kritiska till GAC eftersom de finner GAC ineffektivt. .SE skulle vilja se att GAC tar fram en lista över aktuella frågor och förser med genomarbetat material att fatta beslut om i tid för att hinna gå igenom materialet.

Diskussion om den svenska beredningen

En diskussion följde om hur Sverige ska bereda dessa frågor och hur en process med bredare förankring skulle kunna komma att se ut. Eftersom ett flertal svenskar deltar på flera internationella möten kom ett förslag att "Sverige" skulle kunna bilda en delegation på exempelvis ICANN/GAC.

Representanter i delegationen skulle representera ”de svenska ståndpunkterna” i olika sessioner och arbetsgrupper.

Maria Häll kommenterade att det vore önskvärt om vi kunde utnyttja referensgruppen för att diskutera svenska (gemensamma) ståndpunkter inför GAC/ICANN-möten. Vidare ansåg hon att en plan borde utformas för varje möte där frågorna av högst prioritet bör identifieras för att sedan fokuseras på, på just det mötet. Efter mötena borde avstämningar göras mellan inblandade. Maria kommenterade vidare att det vore bra om vi kunde etablera en process för att uppnå gemensamma ståndpunkter.

Staffan Jonson kommenterade att ju tidigare man formulerar en åsikt, desto enklare kan man förankra den på ICANN/GAC.

2.4. Diskussion kring ICANNs plan över införandet av nya gTLD:er

Någon undrade vilken Sveriges åsikt är i denna fråga och att det är önskvärt att känna till den, särskilt för andra svenskar som medverkar på ICANN/GAC om de ska försöka förmedla åsikter från Sverige.

Bo Martinsson berättade att den svenska regeringens ståndpunkt är att Sverige förutsätter att man får förtur på nationella toppdomäner (ccTLDer) som pekar på territoriet Sverige. Man vill även ha kontroll över vilka gTLD:er⁸ som pekar på staten Sverige och reservera dessa domännamn. S.k. place names, t.ex. www.volvo.malmo, är inget som regeringen kommer att reservera.

GNSO⁹ har tagit fram rekommendationer över hur nya gTLD:er ska administreras. Dessa stämmer inte överens med de rekommendationer som GAC har kommit överens om. GAC har framfört denna besvikelse till ICANNs styrelse om att man inte har tagit hänsyn till GACs råd. GAC mottog senare ett brev från Paul Twomey (ICANN), vilket verkar utgöra ett steg i rätt riktning.

Eva Frölich kommenterade att det vore bra om vi som deltar på ICANN kan sprida ut oss i arbetsgrupperna och förmedla de svenska ståndpunkterna. Vi

⁸ Generic Top Level Domain, t.ex. .nu, .org, .net, .museum

⁹ Generic Names Supporting Organisation, <http://gns0.icann.org/>

som åker på mötena tillvaratar även ”korridorsnack” och kan även i dessa sammanhang framföra svenska ståndpunkter.

Eva kommenterade att det finns ett behov av att diskutera frågan om nya gTLD:er vidare och var gränserna för Sverige går. Innovationsförmågan gällande generiska toppdomäner är stor kommenterade hon.

Lars-Johan Liman kommenterade gTLD-frågan ur ett tekniskt perspektiv. Ett öppnande för en bred registrering av generiska toppdomäner innebär främst en ökning av trafik högre upp i domännamnssystemet. Påverkan på domännamnssystemet handlar främst om hur man hanterar resurser för att hantera denna ökning.

En viktig fråga är hur många gTLD:er som domännamnssystemet klarar av att hantera. Steve Crocker, ordförande i ICANNs säkerhets och stabilitets rådgivande kommitté, menar på att man kan införa tiotusentals. Lars-Johan Liman var tveksam till den höga siffran och sa att uppenbarligen kan systemet hantera tiotusentals frågor, men fördelningen av lasten kommer att öka.

Lars-Johan meddelade vidare att han är positiv för öppnande av fler gTLD:er, bara man ökar antalet gTLDer i en rimlig takt. Patrik Fältström tillade att ett öppnande för fler (generiska) toppdomäner innebär ett ökat antal ändringar i rotzonen per tidsenhet.

Patrik Fältström kommenterade även att ICANN är alldeles för tidiga med detta, de har inte tänkt till tillräckligt. Man bör absolut inte starta en sådan process om man inte vet hur man kan säga nej. Är Sverige egentligen för ett öppnande av fler gTLD:er frågade Patrik.

En diskussion fördes om att få till mer interaktion och en stabilare process (bottom-up och transparent) i Sverige. Staffan Jonson kommenterade att då behöver vi en bred representativitet.

En fråga som ställdes är vems ståndpunkt det är som Sveriges regering går ut med, är det den svenska Internet Communitys ståndpunkt eller regeringens?

Det finns sedan tidigare önskemål i referensgruppen om en e-postlista för att diskutera Internet Governance-frågorna vidare efter dessa möten. Önskvärt är att diskutera vad instruktionen/instruktionerna är, hur de hanteras och att de sprids till intressenter.

Inom ICANN har frågan om införande av nya gTLD:er kommit mycket långt. Bo Martinsson meddelade som GAC-representant att han inte vet om det är möjligt att dra tillbaka och ange att vi inte ska ha några nya gTLD:er. Det man kan göra är att dra lärdom av denna process till nästa gång.

Att påverka inom ICANN

Eva Frölich berättade att vid sidan av ICANNs mötessessioner sammanträder (nationella) ”delegationer” informellt. Konferensrum bokas för att stämma av aktörers åsikter, vilka sessioner man tänker medverka på, om man ska framföra en åsikt osv. Avstämningar görs även mot sin nations (regerings) åsikter. En kommentar var att det vore önskvärt att offentlig sektor bereder ståndpunkter med näringslivet i Sverige och att det är klart inför ICANN/GAC.

2.5. IDN Fast Track för ccTLD:er

ICANN har skickat ut en enkät till regeringar och nationella toppdomänadministratörer (även kallade registries). Enkäten är en intresseanmälan för IDN Fast Track. Kina, Japan och arabländerna har exempelvis ett stort behov av att IDN (internationaliserade domännamn) för ccTLD:er kommer till stånd relativt snabbt. Näringsdepartementet har skickat in en begäran om IDN för jiddisch, motsvarande vår nationella toppdomän .se.

.SE har också mottagit enkäten. .SE finner det naturligt att det finns en motsvarande svensk toppdomän på jiddisch eftersom det är ett officiellt minoritetsspråk i Sverige. Anne-Marie kommenterade att hon tror det är viktigt att markera vilka språk man är intresserad av hos ICANN.

Någon ställde frågan om det kan uppstå problematik med att andra länder kan komma att registrera vilseledande domäner till Sverige på andra språk. Cary Karp svarade att när det kommer till allt som är förväxlingsbart med Sverige har Sverige vetorätt. Men den stora frågan är hur detta ska lösas i praktiken.

Patrik Fältström kommenterade att det finns främst två svårbehandlade frågor i öppnandet av nya gTLD:er; förväxlingsbarheten och huruvida ett land ska kunna lägga sig i andra länders angelägenheter.

Någon kommenterade att "IDN Fast Track" är fel namn för processen. Det finns ingen formell process. Man skickar in sina önskelistor, sedan är det helt öppet fram tills dess att formella policies fastställs. Det är en Open Fast Track ända fram till slutet.

Cary Karp kunde berätta att efterfrågan på IDN för ccTLD:er är 50-50%, där utfallen motsvarar tänker aktivt söka respektive kommer inte söka. Tillfrågade kommer att kunna göra förändringar fram till slutet. Förfarandet kommer antagligen vara öppet i två år till.

2.6. Diskussion kring remisvar till NTIA gällande signering av roten

NTIA har skickat ut en remiss (Notice of Inquiry, NOI) om hur DNSSEC-signering av roten i domännamnssystemet ska ske. Remissen fokuserar på hur nyckelhantering ska ske för rotzonen. Det finns sex alternativ. En rotsignering kommer att förändra rollerna idag; hur zonfilen ska skickas ut, vem som ska uppdatera och vem som ska signera filen. Lars-Johan Liman kommenterade att remissen är ett lysande dokument, tekniskt och pedagogiskt bra, men fem år för sent.

Lars-Johan Liman framförde att det vore bra om så många som möjligt kunde skriva under att de tycker att det är bra att roten signeras.

Frågor man ska ställa sig är: vad kommer rotsignering innebära för de inblandade organisationerna? Vilken roll kommer ICANN/IANA ha, vilken kommer DoC ha? Rotsserver-operatören är idag Verisign, vilken roll ska Verisign ha i framtiden och hur ser förhållandet gentemot ICANN ut efter 2009?

Ur ett svenskt perspektiv är det bra om roten signeras. Då behöver inte resolverar (en typ av namnserver på operatörsnivå) hålla reda på andra DNSSEC-signerade zoners nycklar. .SE har inte några starka åsikter om vem som sköter signeringen i praktiken.

Anders Johanson frågade vari motståndet och krafterna sitter i signeringen. Det är en av de största förändringarna i rotsystemet sedan domännamnssystemet infördes. Det finns en ökad risk för instabilitet. Nya processer måste till vad gäller *genereringen av zonen*, *själva utförandet av kryptering* och *hanteringen av kryptonycklarna*; att de är fysiskt och logiskt

säkrade. Största frågan handlar *vem* som ska ha ansvaret för ”toppnyckeln”. Andra viktiga frågor är *hur* och *när* nyckeln ska genereras. Ska den organisation som förser med uppdaterad och ny zonfil även ha detta mandat?

Lars-Johan Liman kommenterade att det är en bra möjlighet att fördela ansvar för något tekniskt komplicerat till ett antal organisationer.

Rollfördelning, säkerhet och stabilitet är de frågor man behöver reflektera kring i remissvaret.

Överenskommelser måste fastslås mellan inblandade organisationer och det är viktigt att det finns möjlighet att förändra relationer över tiden kommenterade Lars-Johan Liman.

Det finns två ställningstaganden gällande rotsigneringen, ”*ett snabbt och inte bra alternativ*” och ”*ett långsamt och bra alternativ*”. ”Ett snabbt och inte bra införande” innebär att Verisign kommer sköta rotsigneringen. Vidare kommer Verisign kopplas bort från den som beslutar om vad som ska uppdateras i databasen. Verisign kommer få order om vilka ändringar som ska utföras i roten. Om Verisign signerar får vi ”cellofan kring boken”. Vem som går i god för innehållet är inte lika viktigt. Att informationen hålls intakt är det viktigaste.

Om ICANN/IANA signerar zonen, huvudspår två, innebärande ”*ett långsamt och bra alternativ*”, kan ett tätare ansvar bindas mellan de organisationer som signerar. Det har vissa nackdelar. I detta fall kan användare komma att ställa högre krav på innehållets kvalitet samt på auktorisation, och att IANA går i god för att det är den legitima regeringen som går i god för att det är nationens utpekade zon.

Lars-Johan Liman kommenterade att vill man göra rotsigneringen ”rätt” kan det ta mellan tre till fem år, vill man göra det snabbt (eventuellt mer instabilt) kan det ta upp till ett och ett halvt år. Enligt Patrik Fältström blir rotsigneringen inte säkrare för att man väntar tre till fem år.

Rotsigneringen är inte bara en teknisk fråga utan även politisk kommenterade Maria Häll. Eva Frölich tillade att frågor man kan ställa sig är vilka konsekvenserna blir av att en organisation eller ett land får ansvaret att utföra rotsigneringen, påverkas förhållandet till andra länder och vilken är Sveriges relation till USA idag, hur ser den ut om fem år?

Det finns ett flertal länder som inte vill lägga sin nyckel hos den amerikanska regeringen.

Patrik Fältström kommenterade att han tror att införande av DNSSEC i rotzonen är relativt oproblematiskt för flertalet länder. De nationer som har ccTLD:er med DNSSEC eller är i färd med att införa DNSSEC kommer att stödja signering av rotzonen. De andra kommer vara passiva samt lärande.

Om man har åsikter gällande rotsigneringen bör man svara sade Patrik Fältström.

Bo Martinsson sammanfattade diskussionen. Frågan om det är ICANN eller Verisign som ska sköta nyckeladministrationen spelar inte så stor roll. Viktigare är att rotsignering kommer till stånd snarast möjligt. Patrik Fältström kommenterade att det enda man behöver uppmärksamma gällande den organisatoriska frågan är att ICANN är en icke-vinstdrivande organisation, medan Verisign är ett vinstdrivande företag. Verisign sköter domänadministrationen av den största toppdomänen i världen, .com. I praktiken blir Verisign den organisation som ansvarar för kryptonycklarna.

Anne Marie kommenterade att hon tycker att remissvaret över rotsigneringen borde samordnas och koordineras från svenskt håll.

En kommentar från Näringsdepartementet var att vi kan ha olika syn från Sverige. Det är en svår fråga, multilateral. Vår ccTLD-registry har sin uppenbara synpunkt, regeringen sin etc. Det kan bli fel om en enskild aktör på ICANN-mötet levererar en viss ståndpunkt för Sverige.

En diskussion följde om behovet av att en e-postlista används för det svenska Internet Governance-arbete för att diskutera svenska ståndpunkter utanför referensgruppsmötet. Vidare är det värdefullt att känna till olika svenska intressenters synpunkter och ställningstaganden i olika frågor. En fråga är hur mycket PTS och Näringsdepartementet ska vara delaktiga. Vi behöver få till en principdiskussion, ansåg någon.

.SE och Netnod berättade att de kommer skicka ett remissvar gällande rotsigneringen till NTIA. 24/11 är sista datum för att skicka in sitt svar. Anders Hektor kommenterade vidare att det kanske inte är säkert att Näringsdepartementet och PTS ska tycka något i alla frågor.

Bosse sammanfattade diskussionen.

Det finns behov av att se och diskutera frågorna tidigt och i olika grupperingar framöver. Därefter kan avstämningar göras om vad Sverige och svenska aktörer för fram.

3. Inför RIPE57 25-30 oktober i Dubai

RIPE¹⁰-mötet anordnas två gånger per år, vanligen i maj och i oktober, av organisationen RIPE NCC¹¹. RIPE NCC är en av de fem s.k. Regional Internet Registries (RIRs) som finns på varje kontinent för att bl.a. hantera delegeringen av IPv4- och IPv6-adresser samt AS-nummer för respektive område. RIPE riktar sig främst till intressenter i Europa och Mellanösternområdet, men även till intressenter globalt.

Den stora frågan på mötet kommer antagligen vara den om den globala policyn för hantering av de kvarvarande IPv4-adresserna som IANA hanterar. Frågor om hur en LIR (Local Internet Registry) ska hantera den andrahandsmarknad som har uppstått för IPv4-adresser i och med att adresserna börjar ta slut samt vilken policy som ska gälla om två LIR vill kunna göra en IP-adressöverföring mellan sig kommer bl.a. att diskuteras och fattas beslut om.

Adressdelegering sker olika i olika LIR. Åsikter och beslut är lokala för olika RIR. Det är viktigt att göra sin röst hörd i RIPEs arbetsgrupper om man inte håller med. Råder konsensus i arbetsgruppen är det tillräckligt för att ett beslut ska fastställas. Ibland för man vidare en fråga i plenum för diskussion.

Patrik Bystedt och Erika Hersaeus kommer att delta på RIPE från PTS. Nurani Nimpuno och Lars-Johan Liman deltar från Autonomica/Netnod. Patrik Fältström från Cisco kommer också att delta.

3.1. RIPE Cooperation Working Group

Maria Häll berättade om den nystartade RIPE Cooperation Working Groups uppkomst och syfte. Maria och Martin Boyle, från den brittiska domänadministratören Nominet, leder arbetsgruppen. Gruppen kommer att ha sitt första möte i Dubai. RIPE Cooperation WG diskuterar frågor som är relevanta i dialogen/samarbetet mellan det privata och offentliga gällande t.ex. adressering på Internet samt det globala domännamssystemet. Arbetsgruppen kommer bl.a. ta upp IPv6-adresseringsfrågan. I framtiden kan

¹⁰ Reseaux IP Européens – ett möte för intresserade inom Europa och Mellanösternområdet.

¹¹ RIPE Network Coordination Center

arbetsgruppen komma att lämna synpunkter på övriga arbetsgruppers policyförslag.

Nurani Nimpuno berättade om anledningen till att RИPEs arbetsgrupper startat. Det har att göra med WSIS-processen om Enhanced Cooperation, formulerad i Tunis-agendan, paragraf 69 och 71¹². RИPE är redan multistakeholder, transparent och har öppna diskussioner. Frågan var hur RИPE kunde öppna sina dialoger än mer.

4. Inför Internet Governance Forum i Hyderabad 3-6 december 2008

4.1. Europarådets möte om Internet Governance-frågor inför kommande IGF

Anders Johanson deltog i Europarådets möte om "Internet Governance-frågor i Europa". 45 av Europarådets 47 medlemsländer deltog. Temat på mötet var "*Vad är IGF i Europa?*". Sverige är för närvarande ordförande i Europarådet med Carl Bildt. Konferensen belyste främst tre perspektiv; *säkerhet* (nationell och teknisk), *integritet* och *öppenhet* samt hur man ska förhålla sig till och balansera dessa tre.

Mycket tid lades ner på genomgång av de bidrag som är antagna till Internet Governance Forum (IGF) i Hyderabad i början på december. 25 bidrag av totalt 85 kommer från Europa. De flesta bidragen handlar om barns utsatthet på Internet, infrastrukturfrågor, om tillgången till Internet samt om målet att nå ut till fler på nätet. Demokrati, rättigheter, transparens och vad som händer med informationen på Internet diskuterades också. Fokus låg på användarens integritet och rätten att inte vara sedd av staten på Internet.

Anders Johansons analys och reflektioner efter mötet är att det finns en viss frustration över de frågeställningar som diskuteras på IGF; alltifrån teknik till medborgerliga rättigheter. Spektrumet av frågor leder till att man pratar förbi varandra, förutom de språksvårigheter som finns. Flera företag efterlyste en norm eller ett regelverk över hur de som företag ska balansera och se på de tre områdena integritet, säkerhet och öppenhet.

Per-Einar Tröften frågade vilka workshoparrangörer på IGF som kommer ha stor inverkan på demokratisering och mänskliga rättigheter.

¹² <http://www.itu.int/wsis/docs2/tunis/off/6rev1.doc>

Europarådet kommer åtminstone att anordna en workshop på IGF svarade någon.

4.2. Presentation av ISOC-SEs bidrag på IGF – "How to take your Internet Further?"

Östen Frånberg (ISOC-SE) redogjorde för sitt antagna bidrag "How to take your Internet Further?" på den kommande IGF i Hyderabad. ISOC-SE kommer tillsammans med ISOC ICC, det europeiska ISOC Internet Society, medverka med en workshop. Christoffer Wilkinsson från ICC och fyra ISOC-chapters (Sverige, Luxemburg, Nederländerna och Mellanamerika) kommer att berätta om sina erfarenheter av att ta fram program för Internets utveckling. Östen kommer att berätta om IVAs projekt "Ambient Sweden". Workshopen kommer äga rum 3 december.

20/1 2009 kommer ISOC-SE att anordna ett post-seminarium där Östen kommer dela med sig av resultat och erfarenheter.

4.3. Kort information om IGF i Hyderabad

Patrik Fältström informerade om IGF i Hyderabad. IGF är en fyra dagars konferens. Åtta spår kommer löpa parallellt, varje dag, under hela dagen. Video och ljud från huvudspåren kommer erbjudas över Internet. Denna IGF ser ut att bli större än de två tidigare med 2500 deltagare. 1100 personer deltog i Athen, 2500 i Rio. I huvudsession "Reaching the Next Billion" kommer en öppen paneldiskussion om Multi-lingualism att äga rum med 1200 personer. Det kommer finnas fem huvudsessioner: *Reaching the Next Billion*, *Promoting Cyber Security and Trust*, *Managing Critical Internet Resources*, *Emerging Issues – the Internet of Tomorrow* och *Taking Stock and the way forward*. Varje huvudsession har en värd. Varje sådan åtar sig att skriva en rapport. Ordförande för IGF ska också skriva en rapport efter mötets slut. Rapport från respektive workshop, tillsammans med IGFs ordförandes, kommer att överlämnas till FNs generalsekreterare som resultat från IGF i Hyderabad.

4.4. Presentation av PTS Best Practice Forum på IGF

Anders Rafting redogjorde för PTS antagna workshop ("The Swedish Experience of the Development of National Robust Electronic Communications Networks"). Det är ett Best Practice Forum som kommer handla om den svenska modellen med privat-offentlig samverkan för att utveckla robusta elektroniska kommunikationer. Jonny Nilsson, Fredrik

Engvall och Anders Rafting kommer att medverka från PTS. Vidare kommer representanter från TeliaSonera, SP och Netnod att medverka. Workshopen kommer äga rum 3 december.

5. Övrigt

Stefan Görling, KTH, orienterade om diskussionerna på OECD ministermötet i Seoul 16-18 juni 2008.

OECD är en relativt homogen sammansättning till skillnad från många andra grupper, vilket gör att frågor kan diskuteras ur samma utgångspunkt. Internet ses huvudsakligen som en positiv kraft i samhället i OECD. Olika intressegrupper (Civil Society, Internet Technical Community, Business) bidrog med bakgrundsmaterial dagen innan ministermötet började.

Områden som diskuterades på mötet återges i korthet:

- Integritet och integritetsskydd (ur Civil Society)
- Den digitala klyftan - vid ett flertal tillfällen. I allmänhet ansåg många att det är ett problem som kräver uppmärksamhet. En vanlig fråga var hur man ska sprida Internet till den del av befolkningen som ännu inte är ansluten.
- Att dra nytta av konvergensen; nätneutralitet, kreativitet och utveckling
- Förtroende (confidence) och reglering diskuterades när frågan om handel och kommers på Internet diskuterades. Internet är bra för handeln var OECD överens om. Dock hämmar rädslor hos konsumenter samt icke-harmoniserad lagstiftning länder emellan handeln på Internet. Diskussionen kretsade även kring vad som är Internetpolitik samt handelspolitik. Fokus låg på hur man ska bekämpa de problem som finns på Internet, exempelvis SPAM. OECD har anordnat seminarier samt tagit fram riktlinjer gällande SPAM och kommer fortsätta arbeta med denna fråga.
- IPv6, litet i "the Technical Community". Det som framfördes var att avsaknaden av reglering är det som gjort att det har gått bra, därför finns ingen betydelse av att reglering införs nu. IPv6 är utbrett i Japan, men huvudsakligen i helt avskilda nät och inte ut mot slutkund för att distribuera bredbands-TV.

- Olika länders lösningar på e-förvaltning och e-id presenterades. Det finns en vilja att få till stånd ett samarbete i denna fråga länder emellan.
- Internet och ICT togs upp ur miljösynpunkt i tider med globala klimatdiskussioner
- RFID och "Internet of Things" nämndes litet
- Att ta kontroll över Internet och behovet av censurering eller att stänga av diskuterades inte alls, vilket Stefan trodde att det skulle talas om. De flesta var överens om att den öppenhet och konkurrens som existerar på alla nivåer på Internet är det som gör plattformen viktig.
- Upphovsrätt på Internet diskuterades nästan inte alls, men frågan fanns tydligt markerad i det slutgiltiga avtalet. Frågan kommer vara fortsatt högaktuell under 2009. Sannolikt kommer dessa frågor behandlas precis innan Sverige övertar EU-ordförandeskapet

Peter Nõu framförde att han tycker dokumenterade GAP-analyser är värdefulla eftersom i ett officiellt protokoll kan man inte få med sådana aspekter. Av denna anledning är det värdefullt att ha en "privat spejare" på dessa möten och Peter önskade fler GAP-analyser.

6. Nästa möte

Nästa referensgruppsmöte kommer att hållas 21 januari kl.09.00-12.00. Datumet bestämdes med utgångspunkt i att hinna diskutera och bereda svenska ståndpunkter innan de internationella mötena äger rum. Ett ytterligare möte bokades in 19 februari kl.09.00-12.00. Det senare mötet kan komma att ställas in om det inte finns något behov av det. Nästa ICANN/GAC-möte är 1-6 mars i Mexico City. Nästa RIPE, RIPE58, äger rum 4-9 maj i Amsterdam.

Bo Martinsson avslutade mötet med att tacka alla deltagare för intressanta inlägg och diskussioner.

Deltagare

Lars-Johan Liman (Autonomica), Nurani Nimpuno (Autonomica), Anders Hektor (Näringsdepartementet), Maria Häll (Näringsdepartementet), Staffan Jonson (Näringsdepartementet), Desirée Liljevall (Riksdagen), Anders Rosendal (Telenor Sverige), Daniel Wiberg (3), Cary Karp (Naturhistoriska riksmuséet), Anne-Marie Eklund-Löwinder (.SE), Eva Frölich (Pir), Peter Nõu (KTH), Stefan Görling (KTH), Per-Einar Tröften (Sida), Patrik Fältström (Cisco), Gunnar Karlsson (KTH), Östen Frånberg (ISOC-SE), Svante Nygren (KBM), Anders Johanson (PTS), Christoffer Karsberg (PTS), Björn Scharin (PTS), Patrik Bystedt (PTS), Per Bergstrand (PTS), Bo Martinsson (PTS), Anders Rafting (PTS), Louise Gärdestad (PTS), Erika Hersaeus (PTS).